

KÄIBEVAHENDITE KASUTAMISE EFEKTIIVSUSEST JAEKAUBANDUSES

A. S i i m o n

Rahvamajandusharude ökonomika kateeder

Ühiskondliku tootmise efektiivsuse tõstmine oli üheksanda viisaastaku üks tähtsamaid majanduslikke ja poliitilisi ülesandeid, mis jääb majandusliku arengu põhisuunaks nii lähematel aastatel kui ka kaugperspektiivis. Kõrvuti majanduslike võimaluste avardumisega (kaubaressurside, elanikkonna rahaliste tulude, kaubanduse põhi- ja käibefondide kasvuga) suurenevad ka nõudmised, mida ühiskond esitab kaubandusele. Esile on kerkinud kaubandustöö taseme tõstmise ja kaubanduse efektiivsuse suurendamise vajadus.

Vastavalt prof. V.I. Ivanitski definitsioonile mõistetakse kaubanduse efektiivsuse all "elanikkonna üha kasvava maksevõimelise nõudmise rahuldamist ja teenindamise kvaliteedi pidevat parandamist käibekulude ja tarbimiskulude vähendamise juures"¹. Meie arvates vajaks see definitsioon mõningat täpsustust seoses sellega, et - esiteks - ühiskondlikel kulutustel on kaubanduses kaubatootmisest ja -ringlusest tingituna kaheksugune iseloom. Nad kujutavad endast ühelt poolt avansseeritud, ühiskondlike kulutusi, mis esinevad kaubanduse fondide vormis, teiselt poolt kaubanduse kui rahvamajanduse jooksvaid ühiskondlike kulutusi, mis ilmnevad käibekulude vormis.² See

¹ В.И. И в а н и ц к и й. Эффективность использования основных фондов торговли. М., изд. "Экономика", 1974, стр. 6.

² В.К. З а д о р о ж н ы й. Эффективность советской торговли. М., изд. "Знание", 1974, стр. II.

ga peaks efektiivsuse mõistes kajastuma ka ühiskondlike kulutuste mõlemad pooled. Teiseks on kaubanduses väga suur osatähtsus elavtööel, mistõttu efektiivsuse mõistes peaks kajastuma ka tööjõuressursside kasutamise efektiivsus.

Defineerides kaubanduse efektiivsust kui elanikkonna üha kasvava nõudluse rahuldamist ja teeninduskultuuri pidevat parandamist ratsionaalsete ühiskondlike kulutuste, tööjõuressursside ja tarbimiskulude juures, määratleme me ühtlasi ka kaubanduse käibevahendite kasutamise efektiivsuse kohta kaubanduse efektiivsuse üldprobleemis.

Käibevahendite uurimise tähtsust kaubanduses võib kokkuvõtlikult rõhutada järgmistest aspektidest:

1) rahvamajanduslikust aspektist. Seoses kaubakäibe kasvuga, tööstuskaupade turu mahu eeliskasvuga, kaubanduse ainelise baasi arenguga ja elanikkonna kaubandusliku teenindamise parandamisega mobiliseeritakse kaubandusse suuri finantsressursse, millest põhiosa (umbes 82 %) ³ moodustavad käibevahendid. Kaubanduse käibevahendite formeerimiseks eraldab riik tohutud ressursid, mis moodustavad üle 30 % aasta jaekäibe mahust. ⁴

Käesoleval ajal on kaubanduses käibevahendeid üle 63 miljardi rbl., mis moodustab ligi 24 % kõigist rahvamajanduses funktsioneerivatest käibevahenditest. ⁵ Kuna kaubandusse avansseeritud vahendid kujutavad endast ühiskonna kulutusi ühiskondliku produkti vastava osa realiseerimiseks, siis on ühiskond huvitatud kaubandusse avansseeritud vahendite katkematust ja kiirest ringlusest ning efektiivsest kasutamisest. Kaubanduse käibevahendite efektiivsuse suurendamise ülesanne tähendabki pidevalt suureneva kaubamassi viimist tootjalt tarbijani suhteliselt väikesete kulude ja parema teeninduskultuuri juures. Käibevahendite efektiivne kasutamine on sotsialistliku taastootmisprotsessi optimeerimise vajalikuks tingimuseks: vabastab

³ Хозяйственный расчет в торговле (экономические основы). М., изд. "Экономика", 1973, стр. 138.

⁴ Там же, стр. II6.

⁵ В.Н. Морозов. Эффективность использования оборотных средств в розничной торговле. - Обзорная информация. Серия "Торговля". Выпуск I. М., 1975, стр. 3.

vahendid taastootmistempo kiirendamiseks ja töötajate heaolu parandamiseks;

2) kaubanduse kui ühe rahvamajandusharu aspektist. Käibevahenditel on kaubanduses kaks põhilist funktsiooni: a) kaubakäibe teenindamine ja normaalse finantsseisundi kindlustamine, b) kaupade kulgemisprotsessi kontrollimine.⁶ Sellest tulenevalt on käibevahenditel suur tähtsus kaubandustegevuses. Ühelt poolt avaldavad käibevahendid mõju kaubandustegevuse eri külgedele, on kaubandustegevuse toimimiseks vajalik eeltingimus; teiselt poolt - käibevahendite seisund on majanduslikuks instrumendiks, mis kajastab muutusi turukonjunktuuris, kaubanduse organiseerimises, hange- ja finantskohustuste täitmisel ning iseloomustab lõppkokkuvõttes kaubandusettevõtte finantsseisundit. Käibevahendite efektiivne kasutamine aitab kaasa kaubandusettevõtete finantsseisundi tugevdamisele ja teeb võimalikuks kaubandustegevuse plaanide täitmise väikseimate käibevahenditega. Käibevahendite kasutamise efektiivsuse tõstmine on üks peamisi suundi kaubanduse kui terviku efektiivsuse suurendamisel. Käibevahendite efektiivsem kasutamine aitab kaasa käibekulude taseme alanemisele, kasumi tõusule ning loob soodsad tingimused kaubandustegevuse laiendamiseks.

Käibevahendite kasutamise efektiivsuse hindamiseks on soovitatav kasutada kahesuguseid näitajaid: a) üldisi, sünteetilisi näitajaid, mis iseloomustavad käibevahendite üldkogumi kasutamise efektiivsust, ja b) lokaalseid näitajaid, mis iseloomustavad käibevahendite üksikute elementide (näiteks kaubavarude, rahaliste vahendite jne.) kasutamise efektiivsust. Käibevahendite kasutamise lõppresultaati võimaldavad majanduslikult õigesti hinnata esimesed.

Käibevahendite kasutamise efektiivsuse üldised näitajad võib jagada omakorda tinglikult kolme gruppi olenevalt sellest, missuguse kaubanduse majandusliku tegevuse näitajaga on käibevahendid seostatud.

1. Näitajad, mis seostavad käibevahendeid kasumiga. Kasumil põhinevad näitajad on kõige täiuslikumad, kuna ka-

⁶ В.Н. Морозов. Указ. раб., стр. 4.

sum vastab kõige paremini efektiivsuse kriteeriumile esitatavatele nõuetele,⁷ s. t. 1) on kasutatav kõigi samasse süsteemi kuuluvate lülide (jae- ja hulgikaubandus) tegevuse hindamiseks, 2) säilitab tiheda seose kaubanduse ja teiste rahvamajandusharude töö hindamise kriteeriumide vahel, 3) on sünteetiliseks näitajaks, mis peegeldab kõiki kaubandustegevuse külgi.

Kasumil põhinevaks efektiivsuse näitajaks on kasumi suhe käibe vahendite keskmisega jääki kasu vahetu suhtena või protentsuhtena. Esimene kujutab endast kasumi summat rublades käibevahendi iga rubla kohta, teine kujutab endast renttaabluse taset käibevahendite suhtes, ehk ka kasumit kopikates käibevahendi iga rubla kohta. "Nimetatud näitaja võimaldab ühismõeldustada väärtuse ja tarbimisväärtuse liikumisega seotud vahendite kulud majandusliku tegevuse lõpptulemusega kaubanduses."⁸

Erinevates jaeorganisatsioonides on kasum käibevahendi ühe rubla kohta oluliselt kõikum ja ka muutumistendentsid ning tempod erinevad (vt. tabel 1).

2. Näitajad, mis seostavad käibevahendeid kaubakäibega. Käibevahendite kasutamise efektiivsust kaubakäibe seisukohalt iseloomustavad 1) käibekiiruse näitajad, s. o. käibevälde ja käibesagedus; 2) käibevahendite ja kaubakäibe vahetu suhe - käibevahendite koormuse pöördkoefitsient ($\frac{V}{M}$) või jaekäive käibevahendite ühe rubla kohta ($\frac{M}{V}$);⁹ 3) käibevahendite ja kaubakäibe kasvutempo vaheline proportsioon. Kõik need näitajad on omavahel seotud, mistõttu puudub vajadus kõigi nende üheaegseks väljaarvutamiseks.

Käibekiiruse näitajal ei loeta eelmisse gruppi kuuluvate näitajatega samatäiuslikeks, kuna 1) kaubakäive ei vasta kõigile efektiivsuse kriteeriumile esitatavatele nõue-

⁷ А.И. Левин, А.П. Яркий. Экономические проблемы функционирования внутренней торговли. М., изд. "Наука", 1973, стр. 124-127.

⁸ Ф.Я. Обловацкий, В.Н. Морозов. О повышении эффективности оборотных средств в розничной торговле. - Проблемы хозяйственной реформы в торговле. Научные труды по экономике торговли. Выпуск I. М., МИНХ, 1973, стр. 28.

⁹ M - jaekäive, V - uuritava perioodi keskmine käibevahendite jääk. M ä r k u s . Viimast nimetatakse ka käibevahendite kasutamise intensiivsuse näitajaks.

Kasum iga avansseeritud käibevahendi rubla kohta
 mõningates Eesti NSV riiklikes jaekaubandusorga-
 nisatsioonides aastail 1970 - 1973 (kop.)¹⁰

Kaubandus- organisat- sioon	1970	1971	1972	1973	Dünaamika %	
					1970-1973	1971-1973
Tallinna Kaubamaja	23,05	21,59 (23,28)	19,20	17,96 (21,56)	77,9 x	83,2 92,6
Tallinna Tööstus- kaubastu	17,85	18,30 (18,73)	16,52	15,54 (17,66)	87,1 x	84,9 94,3
Kohtla- Järve Kau- bandusva- litsus	6,45	6,75 (7,01)	7,69	7,69 (7,77)	119,2 x	113,9 110,8
Viljandi Kaubastu	7,99	7,42 (7,78)	8,25	8,07 (8,31)	101,0 x	108,8 106,8
NSV Liidu KM-i jae- võrgus keskmiselt ¹¹	10,5	11,4		12,8	121,9	112,3

¹⁰ Siin ja edaspidi on käibevahendite kasutamise efektiivsuse näitajate arvutamisel kasutatud kaheksast käibevahendite keskmist jääki: 1) on võetud käibevahendite aasta keskmine jääk bilansist (lk. 12, rida 1990), 2) on leitud aasta bilansside andmetel võrreldav käibevahendi olem aasta alguse ja aasta lõpu seisuga ning keskmine nende aritmeetilise keskmisena.

Võrreldava käibevahendite olemi väljaarvutamisel on välja jäetud (viidatud õppevahendi soovitude kohaselt) normmeerimata käibevahenditest, võlgumüügist tulenev elanikkonna võlgnevus (käibest eemaldatud elanikkonna kultuurse teenindamise eesmärgil) ja kapitaalremondiks tehtud kulud (eritstarbelised kulud). Välja on jäetud ka vastastikku kattuvad kirjed ja reguleerivad kirjed. Vt. K. P a r v e i, P. P e e t s. Majandusliku tegevuse analüüs kaubanduses, II. Tartu, TRÜ rotaprint, 1974, lk. 159.

M ä r k u s . Võrreldava käibevahendite keskmise olemi alusel leitud näitajad on asetatud sulgudesse.

¹¹ B.H. М о р з о в. Указ. раб., стр. 36.

tele,¹² 2) käibekiiruse näitajates kajastub ka jaehinna mõju, 3) suur käibekiirus võib tuleneda nii vahendite ratsionaalsest kasutamisest kui ka vahendite puudusest, kaubavarude vähesusest. "Käibekiiruse näitajaga võib jälgida käibe kiirenemist või aeglustumist, võrreldes erinevaid ettevõtteid, organisatsioone, kuid selle näitaja põhjal ei saa välja selgitada, millal kasutatakse käibevahendeid kõige täielikumalt, kus on nende tasuvus kõige suurem."¹³

Samad puudused on omased ka jaekäibele käibevahendite ühe rubla kohta, kusjuures täiendavaks puuduseks loetakse veel seda, et jaekäive sisaldab ka kogutulu sumrust, samal ajal kui käibevahendite suurus käibeprotsessis ei kasva.¹⁴

Meie arvates on aga, vaatamata esitatud puudustele, kaubakäibel põhinevatel efektiivsuse näitajatel oluline tähtsus ning nendest ei tohi loobuda, kuna a) kaubakäive on kasumi kõrval teine kaubandustegevuse põhinäitaja, mis iseloomustab ühtlasi kaubandustegevuse mahtu, rahuldatud nõudlust. Käibevahendite uurimine kaubakäibega seostatult võimaldab kõige paremini hinnata kaubanduse põhiülesande täitmist, temale ühiskonna poolt antud funktsiooni täitmist, b) ka kasumi näitajal on mõningad puudused: ühelt poolt väljendub kasumis mitte ainult kaubandustegevuse maht ja kvaliteet, vaid ka kaubandustegevusest sõltumatu tegur, s. o. hinnategur, teiselt poolt ei saa kasumi järgi hinnata kaubanduse kõige madalama lüli tööd, sest kehtiva arvestussüsteemi juures ei tooda kasumit välja kõigi kaupluste, samuti osakondade kohta.

Käibekiiruse ja käibevahendite kasutamise intensiivsusest ning selle muutumisest annab ülevaate tabel 2.

3. Näitajad, mis seostavad käibevahendeid käibekuludega. Käibekulusid võib kasutada efektiivsuse kriteeriumina.

¹² А.И. Левин, А.П. Яркин, указ. раб., стр. 126-127.

¹³ Ф.Я. Облодовцкий, В.Н. Морозов, указ. раб., стр. 28.

¹⁴ Там же.

T a b e l 2

Käibevälde ja jaekäive käibevahendite ühe rubla kohta
mõningates Eesti NSV riiklikes jaekaubandus-
organisatsioonides aastail 1970 - 1973

Kaubandus- organisat- sioon	1970	1971	1972	1973	Dünaamika %	
					1970-1973	1971-1973
Käibevälde (käibepäevades) ¹⁵						
Tallinna Kaubamaja	48,3	50,9 (50,6)	53,3	54,4 (48,1)	112,6 x	106,9 (95,1)
Tallinna Tööstus- kaubastu	57,7	56,4 (58,9)	61,9	67,1 (62,6)	116,3 x	119,0 (106,4)
Kohtla- Järve Kau- bandusva- litsus	77,2	82,8 (87,5)	77,6	77,7 (84,1)	100,6 x	93,8 (96,1)
Viljandi Kaubastu	82,1	84,3 (92,7)	82,3	80,3 (85,8)	97,8 x	95,3 (92,6)
Jaekäive käibevahendite ühe rubla kohta (rbl.)						
Tallinna Kaubamaja	7,45	7,07 (7,63)	6,76	6,61 (7,93)	88,7 x	93,5 103,9
Tallinna Tööstus- kaubastu	6,30	6,56 (6,71)	5,81	5,32 (6,05)	84,4 x	81,1 90,2
Kohtla- Järve Kau- bandusva- litsus	4,67	4,35 (4,51)	4,64	4,63 (4,68)	99,1 x	106,4 103,8
Viljandi Kaubastu	4,38	4,28 (4,49)	4,37	4,48 (4,62)	102,3 x	104,7 102,9

¹⁵ Majandusteaduslikus kirjanduses on erinevat kajas-
tamist leidnud käibekiiruse arvutamise meetoodika. Ühed soo-
vitavad aluseks võtta nii kaubavarud kui ka jaekäive jae-
hindades (vt. K. P a r v e l , P. P e e t s , osund.
teos, lk. 163), teised jaekäive ostuhinnas, s. t. maha la-
hutada realiseeritud hinnatäiendi (vt. М о р о з о в Б.Н.,
указ. паг., стр. 9). Meie kasutasime antud töös kahesugu-
seid käibekiiruse näitajaid: 1) käibekiiruse näitajad, mis
kajastuvad kaubandusorganisatsioonide bilanssides (lk. 12,
rida 2010); 2) käibekiirus, arvatuna võrreldava käibeva-
hendite keskmise olemi ja ostuhinda ümberarvutatud jaekäive
alusel (viimane tulemus on asetatud sulgudesse).

riumina, kuna terve rida käibekulusid on otseselt seotud käibevahendite kasutamise astmega. Käibevahendite kasutamise efektiivsuse hindamiseks käibekulude seisukohalt võib kasutada käibekulusid kopikates käibevahendite ühe rubla kohta (on käibekulude tase käibevahenditesse), kusjuures arvesse võetakse ainult käibevahendite kasutamisega seotud käibekulud.¹⁶

T a b e l 3

Käibekulud kopikates käibevahendite ühe rubla kohta
1971. a. ja 1973. a.

Näitaja	Tallinna Tööstus- kaubastu	Viljandi Kaubastu	NSV Liidu Kau- bandusminis- teeriumi jae- kaubanduses ¹⁷
1971. Käibevahenditega seotud käibekulud	8,32 (8,52)	20,09 (21,08)	15,3
s.h. otseselt seotud	2,94 (3,01)	7,27 (7,63)	
1973. Käibevahenditega seotud käibekulud	8,07 (9,16)	19,92 (20,53)	15,4
s.h. otseselt seotud	3,05 (3,46)	7,39 (7,61)	
1971-1973. Dünaamika, %			
käibevahenditega seotud	97,0	99,2	100,7
käibekulud	(107,5)	(97,3)	
s.h. otseselt seo- tud käibekulud	103,7 (115,0)	101,7 (99,7)	

Eeltoodut üldistades võib rõhutada kolme momenti.

1. Käibevahendite efektiivsema kasutamise tähtsust võib hinnata nii rahvamajanduslikust kui ka kaubanduse kui rah-

¹⁶ Käibevahenditega otseselt seotud käibekuludeks loetakse transpordikulud, eririietuse kulumine, kaupade säilitamis-, töötlemis-, pakkimiskulud, külmseadmete hooldamiskulud, reklaamikulud, krediidi protsendid, kaod normi piires, taarakulud ja kahjud.

Põhivahenditega otseselt seotud kuludeks on üür ja amortisatsioonikulud, hoonete ja seadmete hooldamiskulud, jooksva remondi kulud. Ülejäänud käibekulud tuleb jaotada proportsionaalselt nendele summadele. Vt. B.H.M o p p o z o v, указ. паб., стр. 12.

¹⁷ B.H.M o p p o z o v, указ. паб., стр. 37.

vamajandusharu aspektist, kusjuures käibevahendite kasutamise efektiivsus moodustab olulise osa kaubanduse efektiivsuse üldprobleemist.

2. Käibevahendite kasutamise efektiivsuse hindamiseks ja õigete järelduste tegemiseks on otstarbekas a) kasutada näitajate süsteemi, mis sisaldaks erinevaid efektiivsuse kriteeriume (igast näitajate grupist kas ühe või kaks näitajat), nagu on toodud tabelis 4, b) kõrvuti efektiivsuse taseme näitajatega arvutada ka efektiivsuse dünaamika näitajaid, mis võimaldavad paremini otsustada olemasolevate reservide ja nende kasutamise üle, c) näitajate väljaarvutamisel kasutada käibevahendite võrreldavat aasta keskmist olemit.

3. Käibevahendite kasutamise efektiivsust mõjustab rida tegureid, millest olulisemad on

a) kaubandusettevõtete, -organisatsioonide spetsialiseeritus. Toitlustuses on käibevahendite kasutamise efektiivsus jaevõrguga võrreldes suurem (vt. tabel 4, veerud 5 ja 6). Toidukauplustes on kasum käibevahendite iga rubla kohta keskmiselt 35 - 40 % kõrgem.¹⁸ Tallinna Toidukaubastu ja Tööstuskaubastu vaheline erinevus oli 1973. a. tunduvalt suurem, umbes 68 % (vt. tabel 4, veerud 2 ja 3). Seoses sellega tuleb segakaubandusorganisatsiooni vastavate näitajate võrdlemisel arvesse võtta kaubakäibe struktuuri erinevusi ning vastavate näitajate dünaamika hindamisel kaubakäibe struktuuri paranemist, s. t. tööstuskaupade osa suurenemise tendentsi;

b) ainelise baasi seisund ja töö organiseerimise tase. Kaasaegsetes suuremates kauplustes kasutatakse eesrindlikku tehnoloogiat, uusi teenindusvorme ja lahendatakse üheaegselt finantsressursside efektiivsema kasutamise ülesanne. Ainelise baasi ja töö organiseerimise taseme mõju käibevahendite kasutamise efektiivsusele ilmneb Tallinna Kaubamaja ja Tallinna Tööstuskaubastu efektiivsuse näitajate võrdlemisel. Tallinna Kaubamaja näitajad on tunduvalt pa-

¹⁸ В.Н. Морозов, указ. раб., стр. 35.

T a b e l 4

Käibevahendite kasutamise efektiivsuse ja kaubandustegevuse põhilised näitajad
mõnedes Eesti NSV riiklikes jaekaubandusorganisatsioonides 1973. a.

Näitajad	Tallinna Kaubamaja	Tallinna Tööstus- kaubastu	Tallinna Toidukau- bastu	Tartu KV jaevõrk	Tartu Toitlus- tustrust	Kohtla- Järve KV	Rakvere Kaubastu	Viljandi Kaubastu
<u>Käibevahendite kasutamise efektiivsuse näitajad:</u> ¹⁹								
Kasum käibevahendi 1 rubla kohta (kop.)	21,56	17,75	30,06	9,55	30,93	7,77	10,62	8,31
Käibevälde (käibepäe- vades) ²⁰	48,1	62,6	23,4	74,6	43,5	84,1	74,7	85,8
Jaekäive käibevahendi- te 1 rubla kohta (rbl.)	7,93	6,10	16,59	5,06	11,06	4,68	5,24	4,62
Käibekulud käibevahen- dite 1 rubla kohta (kop.)	15,19 ²¹	9,16	58,76	14,51	129,6	20,39 ²¹	19,35	20,53
<u>Kaubandustegevuse põhinäitajad:</u>								
Kaubakäive	78961,6	123763,6	155121,0	82800,5	13073,2	81358,7	21498,4	22747,5
Kasum	2145,7	3613,1	2811,2	1562,7	365,8	1351,0	435,9	409,8
Rentaabluse tase, %	2,72	2,92	1,81	1,89	2,73	1,66	2,02	1,80
Toitlustuskäibe osa- tähtsus jaekäibes, %	-	-	-	-	100,0	-	8,1	14,0
Toidukaupluste osatäht- sus kaupluste jaekäibes, %	-	-	100,0	53,9	-	-	-	54,6

¹⁹ Arvutatud käibevahendite aasta keskmise võrreldava olemi alusel.

²⁰ Arvutamisel on kasutatud müüdud kaupade maksumust ostuhinnas.

²¹ 1971. a. andmetel.

remad, välja arvatud käibekulud käibevahendite ühe rubla kohta (vt. tabel 4)²²;

c) kaubandustegevuse maht. Mida suurem on kaubandusorganisatsioon (tema kaubakäive), seda paremini kasutatakse käibevahendeid muude enam-vähem võrdsete tingimuste juures. Seda kinnitab kaubandusvalitsuste ja kaubastute omavaheline võrdlemine (vt. tabel 4, veerud 4 - 8).

Lõppkokkuvõttes võime öelda, et mida väiksemad on ringlusprotsessis funktsioneeriv käibevahendite olem ja tehtavad käibekulud ning mida suurem on müüdud kaupade maht ja saadud kasum, seda kõrgem on käibevahendite kasutamise efektiivsus.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ОБОРОТНЫХ СРЕДСТВ В РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛЕ

А. Сиймон

Р е з ю м е

В последние годы возросло внимание к вопросам эффективности торговли. Изучение и повышение эффективности использования оборотных средств имеет большое значение как с точки зрения народного хозяйства в целом, так и с точки зрения торговли как отрасли народного хозяйства.

Эффективность оборотных средств выражается многими показателями. Для более глубокого изучения оборотных средств целесообразно употреблять систему показателей эффективности использования оборотных средств. В этой единой системе можно показатели условно распределить по сфере их использования на общие, характеризующие эффективность использования оборотных средств в целом, и на локальные, характеризующие

²² Kõrgemad käibekulud kaubamajas on tingitud mõningate käibevahenditega otseselt seotud käibekulude (nagu töötasude, kaupade ettevalmistus- ja pakkimiskulude, reklaamikulude, normatiivsete kaubavarude) kõrgemast tasemest. Selline erinevus tuleneb kaubamaja töö spetsiifikast. Parema teenindamise huvides täiendavate vahendite kasutamist ja kulutuste tegemist tuleb lugeda õigustatuks.

использование отдельных элементов материальных ресурсов. Общие показатели эффективности использования оборотных средств целесообразно распределить на показатели, в которых оборотные средства связаны: 1) с прибылью, 2) с товарооборотом, 3) с издержками обращения. В статье дана критическая оценка всем названным показателям. Наряду с показателями уровня эффективности необходимо использовать и показатели динамики эффективности.

Расчёты по данным некоторых государственных розничных торговых организаций ЭССР показывают, что на эффективность использования оборотных средств в торговой организации оказывают самое большое влияние следующие факторы: 1) профиль торговой организации (структура розничного товарооборота), 2) состояние материально-технической базы и уровень организации труда, 3) объём торговой деятельности.

Знание этих факторов даёт возможность для более полного использования потенциала эффективности оборотных средств.